

FELEMÁS ZOKNI

Amikor Cserven őrnagy volt az ügyeletes tiszt, felbolydult az ezred. Az új őrségnek háromszor is el kellett masíroznia előtte, mert nem verte elég szépen a vigyázmenetet, s addig a régi kókadtan várhatta a váltást; a századokat ébresztő előtt fél órával lerendelte az udvarra az éjszaka lehullott faleveleket összeszedni; s ezeken a napokon kimenőre menni se volt könnyű – le kellett jelentkezni nála, s ő mindig talált valami kifogásolhatót a ruházaton. Egyik vasárnap, amikor ismét Cserven őrnagy volt szolgálatban, megtudtuk, hogy a kimenőkre jelentkezőkön azt ellenőrzi, be van-e kapcsolva a köpenyük alatt egy kicsi, ismeretlen rendeltetésű fémkapocs, amit eddig észre se vettünk, s ma se tudom, mire szolgált. Természetesen nem volt, sőt, sok köpenyről hiányzott is, így a kimenősök nagy része lógó orral tért vissza a körletbe. Mi néhányan úgy döntöttünk, hogy egyenesen a kapuhoz megyünk, s ha a kapuügyeletes megkérdezi, voltunk-e az őrnagy elvtársnál, büszkén megmutatjuk a kapcsunkat. Az ötlet bevált, egész délután a városban kószáltunk, más katonát alig láttunk, s én csak este, vetkőzéskor vettem észre, hogy a kapcsot ugyan bekapcsoltam, de felemás zoknik voltak rajtam: a bal lábamon kék, a jobbon szürke.

Huszonnégy év múlva egykori, kedves lányosztályom meghívott a tizenöt éves érettségi találkozójára. Ebben az osztályban magyart is tanítottam (a többiben csak orosz, ami elég reménytelen vállalkozás volt), s úgy emlékszem, emlékezetes óráim voltak Vörösmarty történelmi pesszimizmusáról, Ady szerelmes verseinek pánerotikájáról, József Attila és Pilinszky számkivetettség-élményének rejtett kapcsolatairól. Amikor ilyen izgalmas témákhoz értünk, az általánosan megkövetelt kérdve-kifejtő módszert félretolva, az izgatottságtól túlfűtött hangon végigbeszéltem az órát, és élveztem a felém áradó figyelmet és elragadtatást... Viszontláttam a lányaimat: férjhez mentek, elváltak, gyereket szültek, elhíztak, lesoványodtak, kicsit meg is öregedtek, de hát én meg nagyon. Csak néhány régi tanárukat hívták meg, így mintha hájjal kenegettek volna: igencsak emlékezetes lehetett rövid, mindössze kétéves tanári működésem.

Egy kancsó szekszárdi bor mellett összetegeződtem a tisztos családanyákkal, akiknek lánykoruk legszebb élményét jelenthettem, és a második pohár után megkérdeztem: mire emlékeznek legjobban. Azt vártam, az Ady-órát említik, amikor még a padokat is megfordítottam és az ablak elé álltam a katedra helyett, hogy a téma rendkívüliségét és meghittségét érzékeltessem, vagy amikor Kormos

István *Szegény Yorick*jából olvastam fel egész órán, de nem – az egyik családanya (ez már akkor is ilyen kövér volt?) szó szerint ezt mondta: – Én arra emlékszem, hogy egyszer elmentünk hozzád beteglátogatóba, és neked felemás zokni volt a lábodon... – A bal lábamon kék, a jobbon szürke? – kérdeztem hűvösen. – Nem, az egyik mintás volt. – Bevallom, rosszulesett a dolog, de aztán lehiggadtam, mert rájöttem, hogy volt tanítványom lényem egyik legfontosabb vonására figyelt fel: az ellentétek közt egyensúlyozó pártatlanságra, melyet a szórakozottságból, de egy magasabb szempontból nézve mégsem véletlenül felemásan felhúzott zoknik jelképeznek.

 Igen, a felemás zoknim én vagyok.

[illegible]

Egyik zoknim a jin, másik a jang.

Egyik zoknim hagyománytisztelő, a másik avantgárd. Ezért estére az egyik lábam nemesen érett, a másik fiatalosan nyers illatot áraszt.

 Az egyik zoknim népnemzeti, a másik szociálliberális.

Még a lyukaik sem egyformák. Bal lábamon erőszakos nagyujjam szakítja ki a nőiesen lágy zokniszövetet, a jobbon a múlt ingoványába visszasüppedő sarkamat övezi glóriaként a szabályos kerek lyuk, amely nem egyszerűen a zokni hiányba való átcsapása, hanem a zokniságnak a mindennapi érzékelés számára már felfoghatatlan, éteri lényegét fejezi ki.

 Felemás zokniban állok a valóság talaján, ezért ezoterikus verseimért tisztességes - földi - honoráriumot követelek.

 Felemás zoknimat még a legmeghittebb pillanatokban sem vetem le, amikor rajtuk kívül már mindent, ezért egyszerre élelem át a földi és az égi szerelmet – a fenébe Raffaellóval!

 Zoknijaim mássága megóvott attól, hogy lábaim pártosodjanak – nem is léptem bele sehová, Justitia mérlegének serpenyőibe is felemás zoknimat vettem – az egyensúly biztosítva.

Felemás zoknik politikai és művészi hitvallás; pólusai vannak, de ezek a pólusok cserélhetőek, mivel a zoknik nem különülnek el jobb-, illetve baloldalra. (Cipő esetén, bizony, már színt kell vallani!)

Tudom, Teremtőm színe elé is felemás zokniban lépek majd. Nem szándékosan, nem azért, hogy tovább dacoljak vele, csak valahogy úgy fog sikerülni. Ott állok majd restellkedve és szorongva, mert éppen volna miről elszámoltatni, lelkemet már azzal vigasztalom, hogy - mint hírlík - a

pokolban rosszabb a klíma, de jobb a társaság; ám az Úr egyszer csak nevetésben tör ki, a térdét csapkodva hahotázik, és így szól hozzám, nyomorult féreghez: - Ember, tetőtől talpig borítanak a bűneid, de ezzel a felemás zokniddal úgy megnevettettél, hogy egye fene, beeresztlek a mennyországba. Most már csak az a kérdés, milyen szárnyakat választasz magadnak.

(Népszabadság, 1994. április 16.)

(A **Baka István művei. Publicisztikák, beszélgetések** című kötetből)

[← Előző oldal](#)